

شرکت سهامی مطبوعات اسلامی

سید فرید قاسمی

بهار ۱۳۲۵ جلسه برکت خیزی در دفتر نشریه آئین اسلام به میزبانی نصرت الله نوریانی برگزار شد که منجر به تأسیس شرکت سهامی مطبوعات اسلامی گردید. مؤسسان این شرکت که در آغاز از آنان به عنوان «مؤسسین شرکت سهامی مطبوعات دینی» یاد کرده‌اند در خرداد و تیر ۱۳۲۵ با نشر «آگهی» هایی برای خرید سهام فراخوان عام داده‌اند:

به اطلاع عموم علاقمندان دین مقدس اسلام و خصوص مشترکین آئین اسلام می‌رساند؛ (شرکتی به نام شرکت مطبوعات دینی) به منظور چاپ کتب و مجلات و رسائل دینی و انجام امور مطبوعاتی دینی و صحافی و تجلید و زرکوبی و سایر معاملات مربوطه به امور چاپ با سرمایه سه میلیون ریال در شرف تأسیس می‌باشد و نصف مبلغ نامبرده را مؤسسین این بنگاه تقبل و پرداخت نموده‌اند و نصف دیگر که عبارت از یک میلیون و پانصد هزار ریال میباشد به یک هزار و پانصد سهم یک هزار ریالی تقسیم شده و به معرض فروش گذارده می‌شود. اشخاص داوطلب با تذکر به اینکه مشترکین آئین اسلام حق تقدم دارند می‌توانند هر چند سهمی را که مایل خرید هستند و وجه آن را به حساب شماره ۲۱۰۲۶ به نام نصرت الله نوریانی در بانک ملی ایران اداره مرکزی پرداخت نموده و رسید آن را به دفتر فعلی شرکت واقع در اول خیابان فردوسی کوچه طیس - اداره روزنامه آئین اسلام^۱ ارسال نمایند. از طرف مؤسسین شرکت سهامی مطبوعات دینی در شرف تأسیس نصرت الله نوریانی مدیر روزنامه آئین اسلام». مؤسسان شرکت یک ماه و اندی پس از فراخوان نخست «مژده عظیم به طالبین سهام» داده‌اند، مبنی بر این که از سهام خود کاسته‌اند و عامه مردم به ویژه مشترکین نشریه آئین اسلام می‌توانند سهام بیشتری خریداری کنند.

«چون علاوه بر یک هزار و پانصد سهم یک هزار ریالی شرکت سهامی مطبوعاتی دینی در شرف تأسیس که برای کلیه مشترکین گرامی روزنامه آئین اسلام قبلاً منظور گردیده و موعد پرداخت آن تا شهریور ماه تمدید شده است تعداد زیادی درخواست خرید سهام علاوه بر مقدار معینه نموده‌اند با اصرار زیادی موفق شدیم که از محل یک هزار و پانصد سهم اولیه که مؤسسين شرکت قبول نموده بودند پانصد سهم برای مشترکین و طالبین تهیه نموده بر تعداد یک هزار و پانصد سهم بالا بیفزاییم.»^۲

اول مهرماه ۱۳۲۵، نصرت اله نوریانی در یک گزارش به نسبت مفصل «منظور از تأسیس شرکت سهامی» را به اطلاع عموم رسانده و یادآور شده که «با چنین مقام و موقعیتی که شرکت سهامی مطبوعاتی دینی از لحاظ دنیوی و اخروی دارد روا ندیدیم که سرمایه آن را از اشخاص معینی تأمین نمائیم و افتخار ایجاد این مؤسسه دینی و ملی را به نفرات محدودی اختصاص دهیم بدین مناسبت بیش از یک هزار سهم آن را به مؤسسين اولیه شرکت واگذار نکردیم و دو هزار سهم آنرا هم برای مشترکین روزنامه آئین اسلام در نظر گرفتیم و تا پانزدهم آذرماه ۱۳۲۵ (پانزده روز به تأسیس شرکت) به خواستاران سهام مهلت داده می‌شود که هر مقدار سهمی که لازم دارند از قرار هر سهم یک هزار ریال به دفتر روزنامه آئین اسلام در تهران فرستند و اوراق سهام دریافت دارند.

در خاتمه بی‌مناسبت نمی‌دانیم که از آقایانی که نام ایشان در ضمن صورت دارندگان سهام ثبت است سپاسگذاری نموده و پیشرفت سریع شرکت را در تهیه ماشین آلات مرهون اعتماد و اطمینان و حسن نیت آنان بدانیم این آقایان با نامه‌های محبت‌آمیز خود بر حرارت و فعالیت ما افزودند و با سرعت در ارسال وجه سهام تسهیل زیاد و به موقعی به جهت پرداخت قسمتی از تعهداتی که برای خرید ماشین آلات نموده بودیم فراهم آوردند نام این آقایان به ترتیب تاریخ پرداخت وجه در پرونده مخصوص ثبت شده و دارای مزیت ویژه‌ای می‌باشند و همچنین کسانی که از این تاریخ قبل از موعد مقرر (پانزده آذرماه ۱۳۲۵) سبقت در خرید سهام نمایند به تناسب نام ایشان ثبت شده و عامل مؤثری در سرعت تأسیس شرکت خواهند گردید...»^۳

به استناد مندرجات نشریه آئین اسلام «مؤسسين اولیه» و خریداران سهام شرکت در سه ماهه نخست اینان بوده‌اند:

تهران مؤسسين اولیه

آقای نصرت اله نوریانی، ۵۰۰ سهم - آقای محمد نوریانی، ۱۵۰ سهم - آقای مرتضی نوریانی، ۱۰۰ سهم - آقای امیر فرازمند، ۱۰۰ سهم - آقای علی اکبر منتظمی، ۱۰۰ سهم - آقای ابراهیم سپهری، ۵۰ سهم.

تهران متفرقه

آقای گشتاسب فیروزگر، ۳ سهم - آقای مشهدی عظیمی پور، ۳ سهم - حجة الاسلام آقای خلخالی، ۳ سهم - آقای حاج رضا ایبکیچی، ۱ سهم - آقای حسنعلی سلحشور، ۳ سهم - آقای مهندس محمود رجائی، ۲ سهم - آقای حاج سید محمد میرزا صالحی، ۲ سهم - آقای حاجی علی اکبر افضلی (شهرری)، ۲ سهم -

آقای محمدابراهیم آزادی نقشی، ۱ سهم - آقای محمدتقی هدایت (مخبرالملک)، ۱ سهم - آقای مهدی زنجانیان، ۱ سهم - آقای سید حسین زنجانیان، ۱ سهم - آقای سید محسن سید مصطفی، ۱ سهم - آقای محمود جمالی، ۱ سهم - آقای سید احمد شیرازی، ۱ سهم - آقای غلامعلی نوروز، ۱ سهم - آقای محمد باقر عربزاده حجازی، ۱ سهم - سرکار آقای صدف روز، ۱ سهم - آقای محمد تولیت، ۱ سهم - آقای غلامرضا نویدی، ۱ سهم - آقای هاشم شبستر زاده، ۱ سهم - آقای عبدالرزاق مهندس بغیری، ۱ سهم - آقای موسی تبریزی، ۱ سهم - آقای سیدعلی تہامی نژاد، ۱ سهم - آقای سیدضیاءالدین مجتبی، ۱ سهم - آقای عبدالمهدی جلیلی (شمیران)، ۱ سهم - آقای حاجی محمد حسین سربی، ۱ سهم.

اصفہان

سرکار نوربخش (شہرضا)، ۱۰ سهم - آقای حاجی سید محمد رضا متقی، ۱ سهم - آقای حاج محمدحسین ہمدانی، ۱ سهم - آقای محمد اسمعیل نجفی زاده، ۱ سهم - آقای محمدحسین ہمدانی، ۱ سهم - حجۃ الاسلام آقای حاجی محمد مقدس، ۱ سهم - آقای عباس رخ زن، ۱ سهم - آقای محمود ہنربخت، ۱ سهم - آقای تقی صاحب فصول - سرکار سروان رضا استقلالیان، ۲ سهم - آقای نصرالہ ربیعی، ۱ سهم - آقای حاج محمدحسین صراف، ۱ سهم.

شیراز

آقای محمد مهدی ہنر، ۱۰ سهم - آقای محمود مدنی، ۴ سهم - آقای ناصر رستخیز، ۲ سهم - آقای دکتر نوروزی، ۲ سهم - آقای محمدحسین رستگاری لاری، ۱ سهم - آقای محمد مهدی مؤمن زاده، ۱ سهم - آقای شیخ علی اصغر سمتی، ۱ سهم - آقای محمدحسین برکت بوشہری، ۱ سهم - آقای محمدخلیل رجائی، ۱ سهم - آقای سید محمد صادق انجوی، ۱ سهم - آقای سید حسین ساجدی، ۱ سهم - آقای حیدرعلی ساجدی، ۱ سهم - آقای حیدر علی مفروش، ۱ سهم - آقای عباسعلی بحرینی، ۱ سهم - آقای عبدالرسول فخرائی نژاد، ۱ سهم - سرکار بانو بہجت نمازی، ۱ سهم - آقای بہمن جرک، ۱ سهم - آقای حسین شافع، ۱ سهم.

آبادان

آقای محمدعلی امامی شیرازی، ۵ سهم - آقای محمدعلی بیک آقا، ۲ سهم - آقای سلطان پروینیان، ۲ سهم - آقای حسین بکر، ۱ سهم - آقای خیرعلی خیریان، ۱ سهم - آقای اصغر غروری، ۱ سهم - آقای علی اکبر ہوشنگیان، ۱ سهم. آقای صفرعلی مصلحی، ۴ سهم - آقای محمد علی اسدی، ۱ سهم.

خاش

آقای علی اکبر مظفری، ۴ سهم - سرکار جواد میمند، ۱ سهم - آقای محمد پور صفر، ۱ سهم.

اہواز

سرکار شکراللہ طالبی زاده سروری، ۵ سهم - آقای حاج محمدحسین کلاہدوز، ۲ سهم - آقای سید قدرت اللہ حسینی زاده، ۲ سهم - آقای سید ابوالحسن مہرپور، ۱ سهم - آقای سرکار محمدتقی امینی، ۱ سهم - آقای حسن بازرگان، ۱ سهم.

قم

آقای ابوالقاسم حیدری، ۳ سهم - آقای حاجی سید فخرالدین لاجوردی، ۲ سهم - آقای حاجی عبدالحسین قائمی، ۲ سهم.

مشهد

آقای کاظم متحدین، ۲ سهم - آقای حاج عبدالرزاق چشم‌نیا، ۲ سهم - آقای محمدباقر جمالی، ۱ سهم - آقای ابرہیم شایسته، ۱ سهم - حسین متحدین، ۱ سهم - آقای محمد رسول بازرگانی، ۱ سهم - آقای محمدرضا پورطاهر، ۱ سهم - آقای سید محمد آلاوہ، ۱ سهم.

رشت

آقای محمدتقی عزیزبان، ۲ سهم - آقای مسیب عسگری، ۲ سهم - آقای حاجی محمدحسین دیبائی، ۲ سهم - آقای غلامرضا پوربنکدار، ۱ سهم - آقای مسیب حسن زاده مقدم، ۱ سهم - آقای کاظم قزوینیان، ۱ سهم - آقای حجة الاسلام آقای علم الہدی، ۱ سهم - آقای عبداللہ رزاقی ہمتی، ۱ سهم - آقای صادقی فومنی، ۱ سهم.

زاهدان

آقای ابوطالب سودمند، ۵ سهم - آقای محمد مہاجر، ۴ سهم - آقای موسی کسروی، ۲ سهم - آقای سیمون میناسیان، ۲ سهم - سرکار خانم خاتون اغرازی، ۲ سهم - آقای کاظم درہ، ۱ سهم.

صومعه سرا

آقای عیسی ریحانی، ۲ سهم - آقای عابدین ریحانی، ۱ سهم.

بندر گز

آقای نادعلی میرزا، ۲ سهم - آقای سراللہ دماوندی کمالی، ۱ سهم.

بیرجند

آقای محمد حسین قنادان، ۲ سهم - جناب آقای معصوم خزیمہ، ۱ سهم.

ہمدان

سرکار سید کریم راہنما، ۲ سهم - آقای سید مہدی اصفہانی، ۱ سهم - آقای محمد جواد مقصود، ۱ سهم - آقای رحیم رضائی زادہ، ۱ سهم - آقای احمد طہوری، ۱ سهم.

زنجان

آقای محمدحسین بیجارچی ریحانی، ۲ سهم - آقای محمود ملکیان، ۱ سهم.

قوچان

آقای سید عباس صادقی، ۱ سهم.

رامہرمز

آقای عبدالرضا ساقی، ۲ سهم.

بوٹھہر

آقای میرزا حسن جلیلی، ۲ سہم - آقای علی مسگری مجیدی، ۲ سہم - آقای احمد حیدریانی، ۱ سہم - آقای سید حسن پروز، ۱ سہم - آقای غلامرضا نیک فرجام، ۱ سہم - آقای حسین صراف کازرونی، ۱ سہم - آقای سید عبدالحسین ارشد، ۱ سہم - آقای عبدالعلی شجاعی، ۱ سہم - آقای حسن حق شناس، ۱ سہم - آقای محمود سودائی، ۱ سہم - آقای محمد حسن خردمند، ۱ سہم - آقای سید نجف مصلح، ۱ سہم.

بابلسر

برادران نوربخش، ۱ سہم.

کرمانشاہان

آقای محمد گلشن، آقای جلیل محبوبی، ۱ سہم.

اوج

آقای قاسم ابراہیمی، ۱ سہم.

بندر پھلوی

آقای عبدالعلی بہاری، ۱ سہم.

قروہ کردستان

آقای ذبیح اللہ قنبری، ۱ سہم.

لاہیجان

آقای یحیی فرید، ۱ سہم.

بابل

آقای سید محسن برقی، ۱ سہم - آقای عباسعلی عباسی، ۱ سہم - آقای محمدرضا اکبری، ۱ سہم.

سبزوار

آقای محمدتقی بیہقی عطار، ۱ سہم - آقای حسن الحسینی سیادت، ۱ سہم - آقای احمد ہاشم زاده، ۱ سہم.

کرمان

آقای غلامحسین فردوس، ۱ سہم - آقای حبیب اللہ فردوس، ۱ سہم.

چالوس

آقای محمدعلی داداش زاده، ۱ سہم.

لنجان مبارکہ

آقای غلامحسین صریریان، ۱ سہم.

میناب

آقای سید ہاشم ہاشمی نژاد، ۱ سہم.

پیشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فردوس سرایان

آقای حبیب‌الله برهانی، ۱ سهم.

شادگان

آقای جان وزیری، ۱ سهم.

یزد

آقای احمد هراتی‌زاده، ۱ سهم - سید رضا پاک‌نژاد، ۱ سهم.

پل سفید

آقای حسین میرحسینی، ۱ سهم.

ساری

آقای غلامحسین اسماعیلی، ۱ سهم.

لنگرود

حضرت آقای شریف العلماء بنی مهدی، ۱ سهم - آقای سید محمد علی صدرائی اشکوری، ۱ سهم.

دزفول

آقای عبدالحسین قطب، ۱ سهم.

سنندج

آقای فضل‌الله بزرگمنش، ۱ سهم - سرکار بانو فخرالسادات ترابی، ۱ سهم.

شوشتر

آقای سید محمد کامران، ۱ سهم.

کازرون

آقای حاج بابا توانا، ۱ سهم - آقای سید ابوالقاسم سعادت، ۱ سهم - آقای سید ابوالقاسم سعادت، ۱ سهم - آقای حسین علی ریاضی، ۱ سهم - حضرت آقای شیخ لطف‌الله توکلی، ۱ سهم.

ضیاء آباد

آقای محمود حیدریان، ۱ سهم - آقای سید نورالدین زراعی، ۱ سهم.

خرمشهر

آقای غلامحسین شالباف، ۱ سهم.

جمع کل سهام فروشی شده تا تاریخ ۲۵/۶/۳۰ (۱۲۶۶ سهم)»^۴

اعلان‌های بسیاری در سه ماهه آذر، دی و بهمن ۱۳۲۵ در نشریه آیین اسلام می‌بینیم که حکایت از پیشرفت امور شرکت دارد. چهار نمونه از آگهی‌های یاد شده از این قرارند:

۱- «شرکت سهامی مطبوعاتی دینی در شرف تأسیس است به طوری که خوانندگان گرامی می‌دانند مدتی است که این اداره برای اشاعه حقایق دین مقدس اسلام یک بنگاه بسیار آبرومندی را به نام شرکت

سهامی مطبوعات دینی در نظر گرفته که تأسیس نمایه و سه میلیون ریال برای تأسیس چنان بنگاهی منظور داشته و سه هزار سهم هزار ریالی تعیین و به معرض فروش گذارده است و تاکنون در حدود یکهزار و چهارصد و نود سهم فروش رفته و کارهای عمده آن از قبیل خرید ماشین چاپ و سایر ماشین آلات انجام یافته است اینک عموم مشترکین محترم را برای شرکت در این مؤسسه دینی دعوت می‌کنیم که هر چه زودتر در خرید سهم مسابقت نمایند و بگذارند که منافع مادی و معنوی آن از حدود مشترکین این نامه دینی تجاوز ننماید و انشاءالله اول فروردین ماه شرکت نامبرده به حول و قوه الهی شروع به کار خواهد نمود تا فرصت از دست نرفته تا آنجا که مقدر است به خرید سهام مبادرت ورزند. دفتر آئین اسلام»^۵

۲- «اخطار به صاحبان سهام»

تعدادی از مشترکین عزیز ما تعهد خرید سهام شرکت سهامی مطبوعات دینی در شرف تأسیس را نموده‌اند و برخی هم مقداری وجه به طور علی الحساب داده‌اند که تاکنون موفق نشده‌اند تعهد خودشان را پرداخت نموده و بقیه وجه سهم خریداری را بفرستند و این عمل موجب آنست که تثبیت شرکت معوق ماند.

بدین وسیله به آقایان صاحبان سهام و طالبین خرید آن اطلاع می‌دهیم که با تهیه ماشین آلات لازمه مقدمات تأسیس شرکت فراهم گردیده است و چنانچه تا آخر دی ماه پرداخت تعهد و ارسال بقیه وجه سهم خریداری به دفتر اداره روزنامه آئین اسلام نرسد ناگزیریم که ترتیبی برای ثبت شرکت بدهیم و بیش از این نمی‌توانیم بلا تکلیف باشیم. از طرف مؤسسين شرکت سهامی مطبوعات دینی در شرف تأسیس نصرت الله نوریانی»^۶

۳- آگهی راجع به ثبت شرکت سهامی مطبوعات دینی

پیرو آگهی‌های قبلی راجع به تأسیس شرکت سهامی مطبوعاتی دینی در شرف تأسیس از کلیه کسانی که برای خرید سهام وجه داده‌اند و داوطلب خرید سهم هستند تقاضا می‌شود که در روز شنبه سوم اسفند ماه ۱۳۲۵ ساعت ۳ بعدازظهر در محل موقتی شرکت واقع در خیابان ناصرخسرو روبروی شمس‌العماره تجارتخانه نوریانی حضور بهم رسانند که در تنظیم اساسنامه و صورت جلسات شرکت داشته و مدارک مربوطه به ثبت را امضاء نمائیم.

از طرف مؤسسين شرکت سهامی مطبوعاتی دینی نصرت الله نوریانی»^۷

۴- در پیرامون شرکت سهامی مطبوعات دینی در شرف تأسیس

به طوری که خوانندگان گرامی را کراراً به تأسیس شرکت سهامی مطبوعات دینی متوجه نموده‌ایم اینک بار دیگر یادآور می‌شویم که تمام ماشین‌های مربوطه در تهران حاضر شده و ماشینی را که تا امروز به ایران وارد نشده است و دارای مزایای فوق‌العاده می‌باشد با سعی و کوشش و اهتمام زیاد وارد نموده‌ایم و فعلاً در گمرک تهران موجود است چیزی که مایه تأخیر تأسیس آن می‌باشد نداشتن جای مناسب است که به

تمام جدیت پی آن می‌گردیم البته باید برادران دینی ما در خرید سهام سبقت نموده و نگذارند که اشخاص بی‌علاقه بدین در این مؤسسه شرکت نمایند بدیهی است که سهم یک هزار ریالی چندان طاقت‌فرسا نیست و همه می‌توانند از خرید سهم استفاده نموده و از مزایای مادی و معنوی آن بهره‌مند گردند تا سهام تمام نشده هر چه زودتر بخرید سهم بشتابید.»^۸

اسفند ۱۳۲۵ در دومین جلسه مجمع عمومی، نام شرکت از شرکت سهامی مطبوعاتی دینی به شرکت سهامی مطبوعات اسلامی تغییر کرد. در همان جلسه اساسنامه به تصویب رسید، برنامه سه ماهه و نام اعضای اصلی، علی البدل و بازرسان اعلام شد:

«شرکت سهامی مطبوعات اسلامی که قبلاً به نام شرکت سهامی مطبوعاتی دینی اعلان آن را منتشر شده بود در روز ۱۰ اسفندماه در تهران دومین جلسه مجمع عمومی خود را از صاحبان سهام تهران تشکیل داد و مواد اساسنامه و صورت مجلس و صورت تقویمی ماشین آلات موجوده شرکت مورد بحث و دقت و تصویب قرار گرفت پس از شور در اطراف مواد اساسنامه و تصویب یکایک مواد آن برای ثبت به اداره کل ثبت اسناد دایره ثبت شرکتها در تاریخ ۱۰ فروردین ماه داده شد و صاحبان سهام تهران برای امضاء دفاتر ثبت به اداره مزبور تدریجاً مراجعه و قریباً تشریفات قانونی آن پایان خواهد یافت و اعلان شرکت در روزنامه‌های کثیرالانتشار به اطلاع عموم می‌رسد.

نکته‌ای را که لازم است تذکر داده شود این است که شرکت نامبرده با سرمایه ۱۳۰ هزار ریال یعنی معادل سهام کسانی که توانستند در جلسه دوم مجمع عمومی در تهران حاضر شوند به ثبت داده شد و طبق اساسنامه به هیئت مدیره اختیار داده شده است که تا میزان سه میلیون ریال بدون تشکیل مجمع عمومی برگ سهام منتشر نماید و بعداً به اداره ثبت برای ازدیاد سرمایه شرکت اطلاع دهد بدیهی است بمجرد (اینکه) شرکت چاپ شد به کسانی که برگ موقتی سهم در دست دارند اطلاع داده می‌شود که ورقه موقت سهام خود را بفرستند تا برگ رسمی برای آنان فرستاده شود و کسانی که علاوه بر سهامی که قبلاً تهیه نمودند سهام دیگری هم می‌خواهند باید فوراً مقدار سهم لازم را اطلاع و وجه آن را بفرستند تا برگ سهم فرستاده شود.

محل شرکت هم اجاره شده و مشغول نصب ماشین آلات آن می‌باشیم انشاءالله شرکت از اول خرداد ماه وارد در مرحله عمل می‌شود و این قدم بسیار بزرگ که با متانت و محکمی روی شالوده صحیحی برداشته شده، اثر بسیار نیکویی در جامعه ایرانی خواهد بخشید در خاتمه برای مزید اطلاع دارندگان سهام اسامی آقایان هیئت مدیره شرکت سهامی مطبوعات اسلامی را درج مینمائیم.

اعضاء اصلی هیئت مدیره

جناب آقای جلال عبده

مرتضی نوریانی

حاج سراج انصاری

نصرت الله نوریانی

عبدالحسین عظیمی

اعضاء علی البدل ہیئت مدیره

جناب آقای حاج عباسعلی اسلامی (بانی جامعه تعلیمات اسلامی)

عطاء الله شهاب پور (بانی انجمن تبلیغات اسلامی)

بازرسان: آقایان علی اکبر منتظمی

مهندس محمود رجائی

مدیرعامل شرکت هم جناب آقای نصرت الله نوربانی مدیر محترم روزنامه آئین اسلام می باشند. هیئت

تحریر شرکت سهامی مطبوعات اسلامی»^۹

۲۷ روز بعد ذیل «توضیح در پیرامون سرمایه شرکت سهامی مطبوعات اسلامی» می خوانیم:

«چون به موجب قانون ثبت شرکتها می بایستی کلیه صاحبان سهام هر شرکتی در بدو تأسیس در اداره ثبت شرکتها در تهران حاضر شوند و دفتر مربوطه را امضاء نمایند و با وکالتنامه رسمی به یک نفر که مورد اطمینان ایشان است بدهند که آن شخص در تهران به جای ایشان تشریفات قانونی ثبت را انجام دهد البته اجرای این عمل علاوه بر آن که موجب تأخیر زیادی در تأسیس شرکت داشت انجام آن هم برای کسانی که از شهرستانها تقاضای خرید سهام شرکت سهامی مطبوعات اسلامی را نموده بودند، غیرمقدور بود. لذا سرمایه شرکت مطبوعات اسلامی را که سه میلیون ریال در نظر گرفته بودیم فعلاً به میزان یک میلیون و سیصد هزار ریال یعنی معادل آن مقدار از سهام فروش شده که صاحبان آنها توانسته بودند در دومین مجمع عمومی شرکت در تهران حاضر شوند و مواد اساسنامه شرکت را تنظیم و تصویب نمایند به ثبت رساندیم و ضمناً به هیئت مدیره شرکت به موجب همان اساسنامه در مجمع عمومی اختیار داده شد که در صورت لزوم تا میزان مبلغ سه میلیون ریال سرمایه شرکت را به وسیله فروش سهام بدون تشکیل مجمع عمومی بالا برد و مقدار سهام فروش شده را با اطلاع ثبت شرکتها برساند تا اداره ثبت شرکتها به وسیله آگهی رسمی آن مبلغ را به میزان سرمایه شرکت اضافه نمایند.

با این ترتیب تسهیل فراوانی برای خریداران سهام چه در شهرستانها و چه در تهران بعمل آمد زیرا به مجردی که بهای سهام را پرداختند بدون هیچگونه تشریفات و ورقه رسمی سهام را دریافت می دارند.

چون اوراق رسمی سهام تا اول مرداد ماه ۱۳۲۶ توسط چاپخانهی شرکت سهامی مطبوعات اسلامی به چاپ می رسد کلیه دارندگان رسید موقت سهام برگ رسید موقت خود را با بهای تعداد سهام اضافی که لازم دارند تا تاریخ بیستم خرداد ماه ۱۳۲۶ به دفتر شرکت واقع در «تهران انتهای خیابان امیریه، سرپل امیربهدار» یا توسط اداره روزنامه آئین اسلام به همان نشانی بالا بفرستند...»^{۱۰}

همان ماه - خرداد ۱۳۲۶ - اساسنامه شرکت سهامی مطبوعات اسلامی را به آگاهی عمومی رسانده اند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اساسنامه شرکت سهامی مطبوعات اسلامی

فصل اول

در تشکیل شرکت - موضوع سهام آن

ماده ۱- به موجب مواد زیرین اساسنامه برای شرکتی که نام آن در پایین قید می شود تنظیم می گردد.
ماده ۲- نام شرکت: شرکت سهامی مطبوعات اسلامی و مرکز اصلی آن در تهران خیابان بوعلی (سرپل امیریهادر) می باشد.

ماده ۳- موضوع شرکت: چاپ کتب و مجلات و رساله های دیناتی و انجام عملیات چاپی که مغایرت با دین مقدس اسلام نداشته باشد و صحافی مطابق اسلوب جدید، معاملات کاغذ، مقوا، نوشت افزار و سایر معاملات بازرگانی اعم از فرستاده و رسیده و غیره.

ماده ۴- مدت شرکت: مدت شرکت نامحدود است.

ماده ۵- سرمایه شرکت: سرمایه شرکت بالغ است بر ۱,۳۰۰,۰۰۰ (یک میلیون و سیصد هزار ریال) منقسم به یک هزار و سیصد برگ یک هزار ریالی که تماماً پرداخت شده است.

تبصره - به هیئت مدیره اختیار داده می شود که سرمایه شرکت را تا میزان سه میلیون ریال در نتیجه انتشار سهام جدید بدون اطلاع مجمع عمومی اضافه نموده و پس از فروش مراتب را طبق مقررات به ثبت برسانند.

ماده ۶- سهام شرکت تماماً بی اسم خواهد بود.

ماده ۷- سهام شرکت دارای سوش و شماره ترتیب و مهر شرکت و امضاء تمام هیئت مدیره است.

ماده ۸- انتقال سهام به مجرد تسلیم بعمل خواهد آمد و شرکت کسی را مالک سهم خواهد شناخت که سهم در دست دارد و هیچ نوع اظهاری دائر به فقدان سهم نخواهد پذیرفت مگر به حکم دادگاه صالحه.

تبصره - سهم غیر قابل تقسیم است و شرکت بیش از یک نفر را مالک آن نخواهد شناخت صاحبان سهام یا طلبکاران آنها یا وارث و یا قائم مقامان آنان در هیچ صورتی نمی توانند مال شرکت را تقاضای تأمین و یا تقسیم نمایند و محکوم به تبعیت از مدلول این اساسنامه و تصمیمات مجمع عمومی می باشد هر سهم دارای یک ورقه ده کوپنی خواهد بود و هر یک از کوپن ها به منزله رسید سود یکساله است پس از انقضای ده سال بهر یک سهم یک ورقه کوپنی دیگر داده خواهد شد.

فصل دوم

در هیئت مدیره و وظایف آنها

ماده ۹- شرکت هیئت مدیره خواهد داشت مرکب از پنج نفر که برای مدت چهار سال از طرف مجمع تبصره ۱- مدیران از بین خود یک نفر را برای ریاست هیئت مدیره انتخاب خواهند نمود.

تبصره ۲- در موقع انتخاب هیئت مدیره مجمع عمومی علاوه بر پنج نفر اعضاء اصلی دو نفر عضو

علی‌البدل نیز تعیین می‌نماید که در صورت غیبت یا معذوریت یا عدم قدرت یک یا دو نفر اعضاء اصلی یک یا دو نفر علی‌البدل قائم مقام ایشان گردند.

تبصره ۳- مجمع عمومی می‌تواند پس از انقضاء یکسال یک یا چند نفر و یا تمام اعضاء اصلی و علی‌البدل هیئت مدیره را تغییر دهد.

ماده ۱۰- تصمیمات هیئت مدیره باتفاق یا به اکثریت آراء معتبر است.

ماده ۱۱- هیئت مدیره از بین خود یا شرکا یا خارج یک نفر را به عنوان مدیرعامل با اختیارات لازمه انتخاب خواهد کرد مدیرعامل در اداره امور شرکت طبق وظائف و اختیاراتی که هیئت مدیره به او محول می‌نماید عمل نموده و مسئولیت او مانند وکیل در مقابل موکل خود می‌باشد.

ماده ۱۲- حدود اختیارات هیئت مدیره شرکت به شرح ذیل است هیئت مدیره دارای اختیارات تام از طرف شرکت می‌باشد حق امضاء کلیه تعهدات و اسناد و چک‌ها و قراردادهای را دارا می‌باشد و می‌تواند از کلیه بنگاهها و بانک‌ها به حساب شرکت استقراض نماید و هر نوع تضمینی را که بانک‌ها لازم بدانند بسپارد ضمناً می‌تواند اسناد بروات و سفته‌های حواله کرد شرکت را با پشت‌نویسی در بانک‌ها یا بنگاههای دیگر طبق مقررات آنان واگذار نماید در مقابل اشخاص ثالث در دادگاهها بنام شرکت مدعی علیه یا برعکس بر علیه دیگران اقامه دعوی نماید حق استخدام کارمند و متخصصین و تعیین حقوق آنها که صلاح بداند با هیئت مدیره است تصمیمات هیئت مدیره در صورت جلسات هیئت مدیره قید و زمانی که اکثریت هیئت مدیره آن را امضاء نماید رسمیت داشته و معتبر خواهد بود.

ماده ۱۳- اعضاء هیئت مدیره نمی‌توانند دیگری را به جای خود انتخاب کنند.

ماده ۱۴- مدیرهای شرکت نمی‌توانند بدون اجازه مجمع عمومی شرکت در معاملاتی که با شرکت یا به حساب شرکت می‌شود به طور مستقیم یا غیرمستقیم سهام شریک شوند و در صورت اجازه هم باید صورت آنها در هر سال به مجمع عمومی بدهند.

ماده ۱۵- هر یک از مدیران شرکت بایستی ده سهم برای تضمین خساراتی که ممکن است از عمل اداری ایشان (منفرداً یا مشترکاً) بر شرکت وارد شود به صندوق شرکت بسپارد. این سهام غیرقابل انتقال است و باید به وسیله مهری که روی آن زده می‌شود غیرقابل انتقال بودن آن قید گردد.

پس از انقضاء دوره هیئت مدیره و تصویب ترازنامه سهام نامبرده آزاد و به هیئت مدیره مسترد می‌شود. ماده ۱۶- مدیران شرکت باید در آخر اسفند ماه هر سال عملیات محاسباتی همان سال را خاتمه داده و ترازنامه مربوطه را تهیه نمایند و لااقل یک ماه قبل از انعقاد مجمع عمومی رونوشت ترازنامه را با گزارشی از عملیات سالانه شرکت به بازرس‌ها بدهند.

ماده ۱۷- اگر خدای نخواسته ضرری بر شرکت وارد شود که نصف سرمایه از میان برود مدیران شرکت موظفند تمام صاحبان سهام را برای انعقاد مجمع عمومی دعوت نمایند تا موضوع انحلال شرکت را مورد شور و رأی واقع شود تصمیم این مجمع باید در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار تهران یا مجله رسمی وزارت دادگستری منتشر گردد.

۱۸- برای این که مدیرعامل بتواند با شور و صلاح دید هیئت مدیره شرکت را مخصوصاً در مسائل مهمه اداره نماید جلسه هیئت مدیره لااقل هر ماه یک مرتبه تشکیل می شود و در صورت احتیاج به تقاضای مدیرعامل دعوت مخصوصی برای تشکیل جلسه بعمل خواهد آمد.

ماده ۱۹- هیئت مدیره نسبت به امور مربوط به شرکت دارای تمام اختیارات لازم می باشد.

ماده ۲۰- هیئت مدیره می تواند قسمتی از اختیارات خود را به یک نفر از اعضاء خود محول نماید.

ماده ۲۱- دستمزد مدیر عامل را هیئت مدیره تعیین می کنند.

ماده ۲۲- صد پیچ از سود ویژه شرکت به هیئت مدیره (غیر مدیرعامل) تعلق می گیرد که به نسبت متساوی بین خود تقسیم می کنند.

ماده ۲۳- در هر موقع که هیئت مدیره لازم بداند تغییری در یک یا چند ماده از اساسنامه داده شود مراتب را به مجمع عمومی پیشنهاد خواهد کرد.

فصل سوم

در بازرس ها و وظایف و دستمزد آن ها

ماده ۲۴- برای بازرسی امور شرکت سالیانه دو نفر بازرس از طرف مجمع شرکت انتخاب می شوند بازرس ها از بین خود شرکاء تعیین و حدود اختیارات ایشان همانست که در ماه ۶۲ و ۶۳ قانون تجارت مقرر است.

ماده ۲۵- حقوق بازرسان صدی دوازده سود ویژه خواهد بود.

ماده ۲۶- بازرس ها صورت مذکوره در ماده ۱۶ را تحت رسیدگی قرار داده با اظهار نظر خویش به مجموع عمومی تسلیم خواهند نمود.

فصل چهارم

در مجامع عمومی و طرز تشکیل وظایف آن ها

ماده ۲۷- برای گواهی اظهارات مؤسسين و تصویب اساسنامه و تعیین اولین مدیرها و بازرس ها تمام افراد شرکاء برای تشکیل مجمع عمومی دعوت می شوند انعقاد این مجمع وقتی رسمیت خواهد داشت که عده حاضر لااقل دو ثلث سرمایه را دارا باشند.

تبصره- اگر در این مجمع عده که دو ثلث سرمایه را دارا باشند حاضر نشدند طبق ماده ۴۵ قانون تجارت رفتار خواهد شد.

ماده ۲۸- برای تصویب صورتها و گزارش های مذکوره در ماده ۱۶ و ۲۶ در هر سال مجمع عمومی تشکیل می شود موعد تشکیل این مجمع خرداد ماه هر سال و محل آن در مرکز اصلی شرکت و دعوت از طرف هیئت مدیره خواهد بود.

ماده ۲۹- هیئت مدیره بازرس ها در موارد دیگری که لازم بدانند می توانند مجمع عمومی را دعوت کنند

به علاوه هیئت مدیره مکلفند در صورت تقاضای یک یا چند نفر از صاحبان سهام که مجموع سهام آنها لااقل یک پنجم سرمایه شرکت باشد برای اجراء منظوری که در تقاضانامه ایشان باید تصریح شود مجمع عمومی را دعوت کنند.

تبصره- دستور جلسه مجمع عمومی در صورتی که به دعوت هیئت مدیره تشکیل شده باشد با هیئت مدیره و چنانچه به تقاضای بازرسها منعقد شده باشد با بازرسها خواهد بود.

ماده ۳۰- وظایف مجمع عمومی از این قرار است:

الف- استماع گزارش هیئت مدیره و گزارش بازرسها و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها و اظهارنظر نسبت به صورت‌هایی که توسط بازرسها تسلیم شده است.

ب- گواهی سود و بزه و آنچه باید بین شرکاء تقسیم شود.

ج- تعیین یا تجدید انتخاب هیئت مدیره و بازرسها

د- شور و اتخاذ تصمیم نسبت به موضوعاتی که از طرف هیئت مدیره یا بازرسها جزء دستور گزارده شده است.

ماده ۳۱- در مجمع عمومی که برای امتداد مدت شرکت یا انحلال شرکت قبل از موعد مقرر یا هر نوع تغییر دیگری در اساسنامه تشکیل می‌شود باید عده از صاحبان سهام حاضر باشند که بیش از سه ربع سرمایه شرکت را دارا هستند و اگر این نصاب حاصل نگردد طبق ماده ۷۴ قانون تجارت رفتار خواهد شد.

ماده ۳۲- جز در موارد مذکور در ماده ۲۷ و ۳۱ مجمع عمومی شرکت باید مرکب از یک عده صاحبان سهامی باشد که لااقل نصف سرمایه شرکت را دارا باشند و اگر در دفعه اول این نصاب حاصل نشود دعوت جدیدی بعمل خواهد آمد تصمیم مجمع عمومی که پس از دعوت دفعه اول تشکیل می‌شود وقتی معتبر است که صاحبان سهام لااقل یک ثلث سرمایه شرکت را دارا باشند.

ماده ۳۳- هر دارنده سهم حق حضور در جلسات عمومی را خواهد داشت.

ماده ۳۴- در مجمع عمومی برای هر سهم حق یک رأی برای صاحب سهم محفوظ است.

ماده ۳۵- مسئولیت شرکاء در مقابل شرکت و هیئت مدیره و اشخاص ثالث و بنگاهها محدود به همان مقدار سرمایه آنها است.

ماده ۳۶- هر گاه یک یا چند نفر از شرکاء در موقع انعقاد مجمع عمومی نتوانند حاضر شوند می‌توانند حق رأی خود را به یکی از شرکاء یا یک نفر شخص خارجی به موجب نوشته واگذار نمایند.

ماده ۳۷- مجمع عمومی تحت ریاست یک نفر از اعضاء هیئت مدیره که از طرف هیئت مذکور تعیین می‌شود اداره خواهد شد.

تبصره- اخذ رأی با رئیس مجمع و تشخیص گرفتن رأی ظاهر یا مخفی به نظر اعضاء مجمع عمومی است.

ماده ۳۸- تصمیمات مجمع عمومی به اتفاق یا باکثرت آراء عده حاضر خواهد بود و در صورت تساوی آراء

اکثريت با طرفی است که رئیس مجمع به آن طرف رأی داده باشد.

ماده ۳۹- دعوت مجامع عمومی (غیر از مرتبه اول که برای اجراء منظور ماده ۲۷ تشکیل می‌شود) باید در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار تهران یا مجله رسمی دادگستری لااقل پانزده روز قبل از موعد تشکیل مجمع منتشر شود.

ماده ۴۰- صورت جلسات مجمع عمومی در دفتر مخصوص ثبت و به امضاء حاضرین می‌رسد.

ماده ۴۱- تصمیمات مجامع عمومی که در حدود مقررات و مواد این اساسنامه اتخاذ شده باشد درباره کلیه شرکاء اعم از حاضر و غائب نافذ و مؤثر است.

فصل پنجم

در تقسیم سود

ماده ۴۲- از کلیه سود حاصله شرکت که در صورت حساب سالیانه قید می‌شود بدواً تمام هزینه اداری کسر و بعداً وجوه زیرین:

الف- صدی پنج طبق ماده ۲۲ برای هیئت مدیره و صدی دو طبق ماده ۲۶ برای بازرسان

ب- صدی ده برای جبران کاهش اثاثیه و ماشین‌آلات و لوازم شرکت

ج- صدی پنج برای ایجاد سرمایه احتیاطی

د- صدی پنج برای سرمایه ذخیره کسر می‌شود و بقیه آن که سود ویژه است بین شرکاء به نسبت سهامی که دارند تقسیم خواهد شد.

تبصره ۱- تا موقعی که سرمایه احتیاطی و ذخیره معادل یک ربع سرمایه شرکت نشده وضع صدی ۱۰ از درآمد الزامی است و پس از آن موضوع این مقدار به اختیار مجمع عمومی خواهد بود.

تبصره ۲- پرداخت سود ویژه در مقابل تسلیم کوپن سهام بعمل خواهد آمد.

فصل ششم

در تصفیه امور شرکت و تعیین هیئت تصفیه

ماده ۴۳- در صورتی که شرکت مطابق مقررات قانون تجارت یا بنا به تصویب مجمع عمومی منحل می‌شود یک یا چند نفر را با اختیارات لازمه برای تصفیه امور شرکت انتخاب خواهد نمود.

تبصره- هیئت تصفیه ممکن است از شرکاء و یا اشخاص خارج انتخاب شود.

ماده ۴۴- در تمام مدت تصفیه مجمع عمومی شرکت مانند سابق دارای اختیارات بوده و در صورت مرگ یا استعفاء و یا غیبت یک یا چند نفر از اعضاء هیئت تصفیه (در سه جلسه متوالی) یک یا چند نفر دیگر را به جای ایشان انتخاب خواهد نمود نتیجه عمل تصفیه بایستی به تصویب مجمع عمومی برسد.

فصل هفتم

مواد مخصوصه

ماده ۴۵- سال محاسباتی شرکت از اول فروردین ماه شروع و در آخر اسفند ماه ختم می‌شود.

ماده -۴۶ چنانچه هیئت مدیره بخواهند سرمایه شرکت را از سه میلیون ریال اضافه تر کنند باید با اجازه تصمیم مجمع عمومی باشد در این صورت صاحبان سهام اولیه به تناسب سهامی که دارند در خرید سهام جدید حق تقدم خواهند داشت مدت استفاده از حق تقدم را مجمع مذکور معین خواهند کرد.

ماده ۴۷- مالکیت سهم دلیل کفایت بر این که صاحب آن مواد اساسنامه را قبول کرده است.

ماده ۴۸- نسبت به سایر مسائلی که در این اساسنامه تصریح نشده است مطابق مقررات قانون تجارت و سایر قوانین مربوطه رفتار خواهد شد.

مندرجات این اساسنامه که مشتمل بر چهل و هشت ماده است مورد تصدیق می‌باشد. پایان
محل امضاء کلیه صاحبان سهام که در تهران حضور یافتند.»^{۱۱}

افزون بر مرحوم نوریانی، زنده یاد سراج انصاری نیز گزارش گونه‌ای از چگونگی تأسیس و گردش کار شرکت سهامی مطبوعات اسلامی برای اطلاع «برادران دینی» به منظور ترغیب هر چه بیشترشان و «سبقت گرفتن در خرید سهام» انتشار داده است:

شرکت سهامی مطبوعات اسلامی تأسیس شد برادران دینی به سوی خرید سهام بشتابید

«به طوری که خوانندگان گرامی می‌دانند از قدم‌های برجسته و اساسی جوان خدایپرست آقای نصرت‌الله نوریانی مدیر محترم روزنامه آیین اسلام تأسیس شرکت سهامی مطبوعات اسلامی است این شرکت برای آن تأسیس شده که کتاب‌های دینی و آثار اسلامی و سایر مطبوعاتی را که جنبه مخالفت با دین و اخلاق اسلامی نداشته باشد با طرز مطلوب و اسلوب مرغوب چاپ و انتشار دهد. تأسیس این شرکت برای خدمات دینی و اجتماعی در ایران بی‌سابقه می‌باشد و فوایدی را که از لحاظ معنویت در بر دارد بسیار مهم و جالب توجه است و در عین حال از نظر منافع مادی نیز حایز اهمیت می‌باشد یگانه مؤسسه‌ای که مشتمل منافع مادی و معنوی می‌باشد تنها همین شرکت است و بس. باید هر کسی که به معنویات یا مادیات یا به هر دو و توأمًا علاقمند است به اندازه قدرت خود از خرید سهام خودداری ننماید.

این شرکت علاوه از مزایای مادی و معنوی از لحاظ انتخاب هیئت مدیره نیز مورد ستایش است زیرا حضرات آقایان: دکتر عبده متخصص در حقوق و نماینده مجلس شورای ملی و مرتضی نوریانی آیین اسلام و عبدالحسین عظیمی تبریزی بازرگان پاکدامن متدین و این جانب هیئت مدیره را تشکیل می‌دهد و مبلغ شهیر و با شهامت آقای حاج میرزا عباسعلی اسلامی مؤسس جامعه تعلیمات اسلامی و آقای عطاءالله شهاب‌پور بانی انجمن تبلیغات اسلامی و مدیر مجله نوردانش به عنوان عضو علی‌البدل هیئت مدیره انتخاب شده‌اند پس عناصری که به عنوان هیئت مدیره و عضو علی‌البدل انتخاب شده‌اند با استثناء اینجانب که وجود من تنها نقص آن هیئت می‌باشد عموماً دارای مقامات دینی و قضایی و حقوقی و بازرگانی و اقتصادی می‌باشند. این شرکت که پا به عرصه وجود می‌گذارد از هر جهت دارای امتیازات مخصوصه است مثلاً یک دستگاه ماشین چاپ که به همت مخصوص آقای مرتضی نوریانی از آمریکا خریداری شده و وارد و نصب گردیده است نه تنها در ایران بلکه در تمام دنیا بی‌نظیر و با اقل کم‌نظیر می‌باشد.

خلاصه این که این شرکت از هر جهت حایز اهمیت است و آقای نوریانی مدیر محترم این نامه دینی با این قدم برجسته خود بار دیگر وظیفه مهمی را نسبت به اشاعه حقایق اسلامی و ترویج مذهب جعفری انجام داد. آقای نوریانی در نظر داشت که سهام این شرکت را تنها به مشترکین روزنامه آیین اسلام تخصیص داده و به غیر از آنها به احدی نفروشد و از این رو مدت تأسیس آن به طول انجامید ولی نظر به درخواست مؤمنین و تقاضای اینجانب از آن تصمیم صرف نظر نمود این بود از این تاریخ دایره خرید سهام را نسبت به عموم توسعه داد به هر حال لازم است برادران دینی ما به هر نحوی که باشد از این مؤسسه پشتیبانی نموده و با خرید سهم مساعدت نمایند.

بهای هر سهم هزار ریال است و هر کس می تواند اقلأً با خرید یک سهم در این مؤسسه دینی شرکت نموده و از مزایای مادی و معنوی آن بهره مند گردد.

بنیاد سرمایه این شرکت به طوری که در آگهی های مربوط نیز اطلاع داده شده بود روی سه هزار سهم هزار ریالی ریخته شده بود ولی چون از یک سو فروش سهام به مناسبت تنگ بودن دایره فروش آن به طول انجامید و از سوی دیگر ماشین چاپ که از امریکا خریده شده بود با تمام موانعی که در میان بود در اثر سعی و اهتمام قابل تقدیر آقای مرتضی نوریانی به اسرع اوقات وارد تهران شد و علاوه لازم بود که شرکت هر چه زودتر به ثبت رسیده و جریان قانونی خود را به پیماید لذا ممکن نشد که بیش از این شرکت در انتظار فروش کلیه سهام بشود.

این بود که در تاریخ ۲۵/۱۲/۱۰ دومین مجمع عمومی تشکیل و اساسنامه شرکت با حضور عده از صاحبان سهام که دست رس دعوت بودند تنظیم و با اکثریت نسبی تصویب گردید و به سرمایه یک میلیون و سیصد هزار ریال به ثبت داده شد و جریان قانونی آن پایان یافته و محل بسیار آبرومندی در خیابان امیریه سرپل امیربهدار برای شرکت اجاره شد و ماشین های چاپ و صحافی که در حدود ۱۲ ماشین می باشند نصب و لوازم دیگر آن از قبیل افزار و آلات مربوطه و حروف نیز تهیه و از هر جهت برای کار آماده و مجهز گردید و تا اواخر تیر جاری بعون الله تعالی به کار خواهد افتاد. چیزی که لازم است تذکر داده شود آنست که سرمایه فعلی بیشتر از آن مبلغ است که به ثبت داده شد و علت این که سرمایه به مبلغ یک میلیون و سیصد هزار ریال تخصیص داده شده و به ثبت رسیده است آنست که عده از صاحبان سهام در شهرستانها بودند و اگر سهام آنها نیز منظور میشد لازم می آمد که طبق قانون ثبت عموم آقایان صاحبان سهام اعم از مقیمین تهران و شهرستانها برای امضای اوراق مربوطه و دفاتر ثبت در مرکز حاضر شوند و یا اقلأً و کالت نامه رسمی بفرستند و این خود مایه تأخیر و رکود امر می شد این بود که به همان اشخاصی که دسترس دعوت بودند و اکثریت نسبی با حضور آنان بعمل می آمد اکتفا گردیده و امر شرکت از بوته تعویق درآمد و ضمناً در تبصره ماده پنجم اساسنامه به مناسبت حفظ حقوق آقایان غائبین چنین پیش بینی شد که به هیئت مدیره اختیار داده می شود که سرمایه شرکت از میزان سه میلیون ریال (یعنی همان سرمایه اولیه که منظور بود) در نتیجه انتشار سهام جدید بدون اطلاع مجمع عمومی اضافه نموده و پس از فروش مراتب را طبق مقررات به ثبت برسانند، پس با پیش بینی این تبصره که ضمن اساسنامه به ثبت رسید حقوق صاحبان سهامی که در

مرکز نبوده‌اند یا بوده‌اند ولی در دومین مجمع عمومی حضور بهم نرسانیده و اوراق مربوطه را امضا ننموده‌اند محفوظ ماند و برگ‌های سهام هر یک از آنان بدون این که زحمت حضور به آنها داده شود به نام هر یک صادر و ارسال خواهد شد و همچنین خریداران جدید هم می‌توانند از تبصره نامبرده استفاده نموده و هر چند سهمی که بخواهند بخرند خریداری نمایند و در این صورت حضور صاحبان سهام جدید برای امضاء مدارک لزومی نخواهد داشت و وجوهاتی که به سرمایه اضافه می‌شود توسط اداره ثبت رسماً اعلان خواهد شد و در هر صورت خرید یک یا چند سهم برای کسانی که علاقه‌مند به مطبوعات دین و نگاه‌های اسلامی می‌باشند ضروری و لازم است و اینجانب به برادران دینی خود توصیه می‌نمایم که پیش از این که سهام این شرکت به اشخاص متفرقه فروش شود در خرید سبقت نموده و دایره این شرکت را با طرز آبرومندتری توسعه دهند. م. سراج انصاری»^{۱۲}

با وجود مانع و مشکل بالاخره انتظار به پایان رسیده و چاپخانه شرکت سهامی مطبوعات اسلامی را به بهره‌برداری رسانده‌اند. نشریه آیین اسلام نیز از شماره ۱۲ سال چهارم در این چاپخانه طبع شده و خبر «جشن افتتاح چاپخانه شرکت سهامی مطبوعات اسلامی ...» را در سیزدهمین شماره سال چهارم چنین به نگارش درآورده‌اند:

جشن افتتاح چاپخانه شرکت سهامی مطبوعات اسلامی چگونه گذشت؟

«در نظر بود که اول مرداد ماه در محل جدید (سرپل امیربهدار) برای افتتاح چاپخانه جشن مفصلی برپا شود ولی اول مرداد ماه با ایام ماه مبارک رمضان مانع گردید که این نظر عملی گردد این بود که در روز شنبه ۲۶/۴/۲۷ ساعت ۷ بعد از ظهر عده زیادی از علماء و حجج اسلام و رجال و مدیران جراید و بازرگانان مرکز دعوت شد که در این جشن شرکت نمایند. از ساعت شش و نیم آقایان مدعوین در محل شرکت که با پرچم‌های سه رنگ تزیین شده بود حاضر می‌شدند ساعت هفت ورود حضرت آیت الله آقای بهبهانی همراه آقای شیخ محمدامین خوئی و حجت‌الاسلام آقای حاج میرزا عندالله تهرانی و عده دیگر از دانشمندان بزرگان به محلی که ماشین جدید نصب شده تشریف فرما شدند و پس از تماشای آن و استماع شرحی که آقای نوربانی مدیر روزنامه آیین اسلام و مدیرعامل شرکت در پیرامون ماشین نامبرده بیان نمود حضرت آیت الله با انگشت سبابه خود دکمه ماشین را فشار داد و ماشین به حرکت افتاد و صفحات اساسنامه شرکت را که قبلاً برای طبع زیر ماشین آماده شده بود چاپ نمود- این ماشین در نوع خود بی‌نظیر و طرز عمل آن حیرت‌آور بود کسانی که بعمل چاپ و ماشین‌آلات آشنایی داشتند نتوانستند اعجاب خود را مخفی نمایند و به اندازه‌های ماشین نامبرده مورد توجه قرار گرفت که تا مدتی حضار سالن ماشین خانه را ترک نمی‌گفتند بعد از بازدید ماشین نامبرده حضرت آیت الله بهبهانی و سایر علماء و حجج اسلام و رجال و مدعوین قسمت‌های مختلفه دیگر چاپخانه را دیدن فرمودند و درباره هر یک از ده دستگاه ماشین‌های آخرین سیستم صحافی و طلاکوبی و مغتول دوزی خودکار، آقای نوربانی توضیحات لازم را دادند بعداً قسمت‌های حروف‌چینی و فرم‌بندی که با بهترین لوازم و حروف و طرزی آماده شده بود مورد توجه مخصوص قرار گرفت حضرت

آیت الله بهبهانی از این اقدام آقای نوریانی که برای خدمت به عالم اسلام و جهان تشیع بسیار لازم و مفید بود تقدیر فرمودند و توصیه فرمودند چاپخانه توسعه داده شود سپس آقای نوریانی اظهار نمودند که تعداد چندین دستگاه دیگر ماشین چاپ به بهترین و بزرگ‌ترین کارخانجات دنیا سفارش داده شده آقای مرتضی نوریانی به خرج خودشان برای تأمین این نظریه عازم اروپا می‌باشند و با فروش بقیه سهام انشاء الله این نظر سریعاً عملی خواهد شد- مجلس جشن تا ساعت ۹ بعد از ظهر ادامه داشت و حضرت آقای طالقانی در اطراف اهمیت ایجاد شرکت سهامی مطبوعات اسلامی و اثر آن در جامعه سخنرانی بسیار جالبی فرمودند.

این جشن تأثیر بسیار نیکویی در محافل تهران نمود و اغلب از روزنامه‌نگاران و خبرگزاری پارس و رادیو شرح مفصلی از ابهت جشن و زیبایی و آمادگی چاپخانه نشر دادند.

بسیار بجاست باید جامعه مسلمین برای توسعه دادن به این موسسه اسلامی و فرهنگی بکوشند و در خرید سهام باقیمانده سبقت نمایند. اگر سریعاً سهام این شرکت فروش شود و از وجوه آن ماشین‌های بزرگ و جدید خرید گردد و از هر جهت نواقص شرکت تکمیل شود علاوه از توسعه یافتن خدمات دینی بر دایره استفاده مادی خود نیز خواهد افزود.»^{۱۳}

با وجود راهاندازی چاپخانه، اعلان‌های مدیرعامل خطاب به سهامداران همچنان ادامه داشته است: «تذکر به صاحبان سهام شرکت سهامی مطبوعات اسلامی چون مبلغ دویست و پنجاه هزار ریال (۲۵۰۰۰۰ ریال) دیگر سهام شرکت سهامی مطبوعات اسلامی علاوه بر سرمایه ثبت شده فروش گردیده لذا هیئت مدیره تصمیم گرفت مبلغ بالا را به موجب تبصره ماده ۵ اساسنامه به ثبت داده و بر یک میلیون و سیصد هزار ریال سرمایه اولیه شرکت اضافه نماید. بدین مناسبت چاپ اوراق سهام تا ثبت مبلغ بالا تأخیر می‌شود و فعلاً سرمایه شرکت یک میلیون و پانصد و پنجاه هزار ریال می‌باشد. مدیر عامل شرکت سهامی مطبوعات اسلامی، نصرت‌الله نوریانی.»^{۱۴} گویا امور شرکت به قدری وقت‌گیر بوده که نوریانی مدتی مسئولیت نشریه آیین اسلام را به سراج انصاری واگذار کرده است:

اخطار مهم اداری

«چون تمام اوقات این جانب موقتاً برای پیشرفت و تکامل امور شرکت سهامی مطبوعات اسلامی از اول مرداد ماه سال جاری [۱۳۲۶ خورشیدی] گرفته شده است لذا دانشمند معظم حضرت آقای حاج سراج انصاری تقبل فرمودند که از جنبه دینانی مسؤلیت تنظیم و درج مقالات روزنامه آیین اسلام را از تاریخ مذکور به عهده گیرند لذا از خوانندگان گرامی تقاضا می‌شود که در این مورد به معظم‌له مراجعه فرمایند.»^{۱۵} نوریانی» همه هم و غم گردانندگان شرکت سهامی مطبوعات اسلامی در سال نخست فعالیت شرکت یاد شده ترغیب افراد به خرید سهام و افزایش سرمایه بوده، شاهد این مدعا ده‌ها اعلان مندرج در نشریه آیین اسلام است:

«تذکر به طالبین خریداران سهام شرکت سهامی مطبوعات اسلامی نامه‌های زیادی از شهرستان‌ها رسیده و توسط این اداره تقاضای خرید سهام شرکت سهامی مطبوعات اسلامی را نموده‌اند چون شرکت سهامی مطبوعات اسلامی از فروش سهام قبل از انتشار اوراق رسمی سهم خودداری می‌نمود به تقاضاهای واصله ترتیب اثر داده نمی‌شد اینک که چاپ اوراق سهام تمام شده و قریباً منتشر می‌شود این محذور مرتفع گردیده لذا بدین وسیله به طالبین سهام شرکت سهامی مطبوعات اسلامی اطلاع می‌دهیم که برای هر سهم یک هزار ریال یا توسط پست بیمه سفارشی یا به وسیله بانک ملی ایران اداره مرکزی به حساب شماره ۳۷۶۸۸ اداره‌ی روزنامه آیین اسلام حواله تلگرافی بانکی ارسال نمایند تا توسط دفتر این اداره سهام مزبور خریداری و ارسال شود.»^{۱۶}

زیان شرکت در یک سال و نیم نخست فعالیت از یک سو و عدم موفقیت گردانندگان در جلب و جذب افراد برای افزایش سرمایه و خرید سهام بیشتر از سوی دیگر موجب شده که در زمستان ۱۳۲۷ شرکت سهامی مطبوعات اسلامی منحل شود. گزارش نصرت‌الله نوریانی در این باره چنین است:

«... پس از مطالعات فراوان به تأسیس شرکت سهامی مطبوعات اسلامی اقدام کردیم و بقیه تنخواه خود را برای تأسیس شرکت پیش کشیدیم و عده‌ای از مشترکین محترم هم با ما در این عمل مشروع مشارکت کردند تا این که شرکت تأسیس (و با این که احتیاجات شرکت تأمین نشده بود) بکار افتاد و یکسال و نیم با نداشتن وسائل کار با زحمات فوق‌العاده کار نمود در پایان سال اول با ضرر فاحشی روبرو شده از صاحبان سهام دعوتی بعمل آمد که برای تکمیل نواقص آن اقدامات فوری بشود متأسفانه اقداماتی بعمل نیامد و در شش‌ماه اخیر سطح ضرر به بالا رفته به طوری که ادامه آن وضع غیرمقدور بود لذا ناچار شدیم که از عموم سهامداران دعوت نموده و جریان را به اطلاع آنان برسانیم.

این دعوت طبق تشریفات لازمه بعمل آمد و پس از مذاکرات زیاد و شور در اطراف علل ضرر شرکت به این نتیجه رسیدند که شرکت منحل شود و چون پای انحلال شرکت به میان آمد به وضعیت دارائی شرکت رسیدگی کردیم و دیدیم که اگر ماشین‌آلات شرکت را بمظنه روز هم فروش شود تازه بیش از صدی چهل هر سهمی زیان می‌کند ما در این مورد باز فکر کردیم که اگر به صاحبان سهام این ضرر فاحش متوجه شود برای دشمنان ما بهانه‌ای بدست خواهد افتاد و بر ضد آیین اسلام تبلیغ خواهند نمود و از طرفی روا ندیدیم کسانی که با یک روح پاک و با اعتماد و اطمینان به شخص اینجانب وجهی بابت سهام سپرده‌اند و خواسته‌اند وجوه خود را در پیشرفت تبلیغات دینی به کار اندازند دچار خسران شوند و دلسرد گردند لذا ما برای جلوگیری از تبلیغات دشمنان و به پاس احترام کلمه مقدسه اسلام همه زیان‌ها را بر خود روا دیده و تصمیم گرفتیم که اسهام صاحبان اسهام را صد در صد مسترد داریم در این راه هم بقیه تنخواه ما از میان رفت.

چیزی که تذکرش لازم است آنست که در هنگامی که شرکت از یک سو ضرر می‌داد و از سوی دیگر مجله درگیر و پیچ انتشار خود به مضیقه افتاده بود عده‌ای از علاقمندان چنین صلاح دیدند که مجله را روزانه نموده و به شکل روزنامه درآوریم. اگر چه این عمل برخلاف میل شخصی ما بود ولی محض تجربه و آزمایش باین عمل هم اقدام کردیم و چند ماه به شکل روزنامه درآوریم و در عین حال از انتشار مجله هم

خودداری نکردیم با آن که روزنامه سیاسی در موقع خود موقعیت مخصوصی یافت اما چون دیدیم ادامه آن رویه ما را از جاده متانت منحرف خواهد کرد و مورد تهمت‌ها و افتراها خواهد نمود از انتشار آن صرف‌نظر کردیم و بالاخره در سر این کار هم مبالغی زیان کردیم تا آنجا که دیگر برای جبران ضرر محلی باقی نماند...»^{۱۷}

پی‌نوشت‌ها:

۱. آیین اسلام، س ۳، ش ۱۴، ۳ تیر ۱۳۲۵، ص ۳۴.
۲. آیین اسلام، س ۳، ش ۲۲، ۲۵ مرداد ۱۳۲۵، ص ۹.
۳. آیین اسلام، س ۳، ش ۲۷، ۱ مهر ۱۳۲۵، ص ۴-۷.
۴. همان، ص ۷-۸.
۵. آیین اسلام، س ۳، ش ۳۹، ۲۲ آذر ۱۳۲۵، ص ۲.
۶. آیین اسلام، س ۳، ش ۴۲، ۱۲ دی ۱۳۲۵، ص ۹.
۷. آیین اسلام، س ۳، ش ۴۸، ۲۵ بهمن ۱۳۲۵، ص ۱۱.
۸. همان‌جا.
۹. آیین اسلام، س ۴، ش ۱، ۴ اردیبهشت ۱۳۲۶، ص ۱۳.
۱۰. آیین اسلام، س ۴، ش ۵، ۱ خرداد ۱۳۲۶، ص ۱۹.
۱۱. آیین اسلام، س ۴، ش ۸، ۲۲ خرداد ۱۳۲۶، ص ۱۷-۱۸، ش ۹، ۲۹ خرداد ۱۳۲۶، ص ۱۱-۱۲.
۱۲. آیین اسلام، س ۴، ش ۱۱، ۱۲ تیر ۱۳۲۶، ص ۱۶.
۱۳. آیین اسلام، س ۴، ش ۱۳، ۹ مرداد ۱۳۲۶، ص ۴.
۱۴. آیین اسلام، س ۴، ش ۱۶، ۳۰ مرداد ۱۳۲۶، ص ۱۲.
۱۵. آیین اسلام، س ۴، ش ۱۹، ۲۰ شهریور ۱۳۲۶، ص ۱۲.
۱۶. آیین اسلام، س ۴، ش ۳۵، ۲۵ دی ۱۳۲۶، ص ۱۱.
۱۷. آیین اسلام، س ۵، ش ۲۴، ۱ فروردین ۱۳۲۸، ص ۳-۴.